

A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Kiadványa

A Második (Tabi) Magyar Történelmi Iskola Előadásai és Íratai

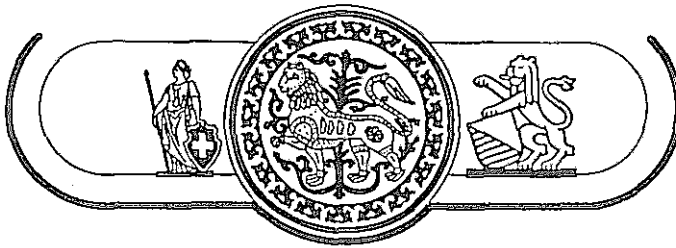

Budapest * Zürich

1994

A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Kiadványa

A Második (Tabi) Magyar Történelmi Iskola Előadásai és Íratai

Budapest * Zürich

1994

**Köszönet a jelen kiadvány nyomdaköltségeinek fedezéséért a
Művelődési és Köznevelési Minisztérium (Budapest) Etnikai és
Nemzeti Kisebbségi Főosztályát
illeti**

**Ezen könyv szerzői valamennyien ellenszolgáltatás nélkül
oktattak az Iskolában és munkájukat az Egyesület
rendelkezésére bocsátották.
Fizetségük legyen a nemzet hálája!**

**Az előadások közlési joga a Szerző és az Egyesület
közös tulajdona**

ISBN-963 04 4413 5

**Sorozatszerkesztő Csihák György
a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület elnöke**

**Szerkesztés és fordítás Bathányi Kázmér Gimnázium és Közgazdasági
Szakközépiskola, Szigetszentmiklós
Fordító Reichi Gyula**

**Felelős kiadó
Magyar Történelmi Iskola
Zürichi Magyar Történelmi Egyesület
Magyarországi Tagozata
H-1212 Budapest, Kossuth Lajos utca 106/a**

Tartalom

Darai Lajos: Előszó: Két tudomány, egy történelem	7
Alexander Wittwer: Megnyitóbeszéd és előadás a svájci-magyar kapcsolatokról	11
Jónás József: Beköszöntő	15
Farkas István: Köszöntő	19
Darai Lajos: Megnyitóbeszéd	21
Az előadások teljes szövege	25
Csihák György: A magyar őstörténet kutatásának jelenlegi helyzete. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület bemutatása	25
Érdy Miklós: A magyar eredetkutatás a történelmi társtudományok "rétegzett térképeinek" a tükrében	31
Kazár Lajos: Megjegyzések Érdy Miklósnak "A magyar eredetkutatás a történelmi társtudományok rétegzett térképeinek a tükrében" című, 1993. 08. 15-én Tabon elhangzott előadásához	73
Érdy Miklós: A legősibb hun bronz üstök nyomában	75
Érdy Miklós: A hunok aranykincse - táltosló ábrázolásokkal?	87
Nagy Ákos: A magyar őstörténet genetikai kutatásában a vércsoportok jelentősége	101
Kazár Lajos: Az ősi japán nyelv az urali és altaji népekéihez kapcsolható	125
Horváth Izabella: A fehérlófia mesetípus szerkezeti párhuzamai a magyar és török népmesékben	133
DuYaxiong: A pentatonikus skálák csoportosítása	145
Rőczel György: Az ősi magyar kettős lélekhit emléke a Halotti Beszédben	149

Szekeres István: Őstörténetünk írásjelekben. Egy kutatás módszerének eszköztrendszere	157
Bárdi László: A kínai krónikák és a hun őstörténet	205
Horváth Izabella: Az előhun és a magyar honfoglaláskori temetkezési szokások párhuzamai	211
Juba Ferencz: Őstörténetünk és a tenger	215
Magyar Kálmán: Gondolatok a magyar őshazakutatással kapcsolatban	225
Nagy Kálmán: A magyar könnyűlovasság kialakulása a honfoglalás előtt	239
Fejes Pál: A szarvasi tűtartó felirata	247
Kováts Zoltán: A magyarság 8. századi Kárpát-medencében való nagytömegű megtelepedésének demográfiai bizonyítékai	279
Stamler Imre: Volt-e ősi magyar állam Szent István előtt?	287
Sebestyén László: A Kárpát-medence népei a hunok bejöveteléig	299
Cey-Bert R. Gyula: A honfoglaláskori magyar konyha 307	
Magyar Kálmán: Somogy megye központjai: Somogyvár, Segesd, Bodrog-Bú, Babócsa	315
Magyar Kálmán: A somogyi honfoglaláskori (895-1000) államszervezésről ... Miről vall a régészet?	331
Csihák György: A Szent Korona - a magyar közjog koronája	341
Szakály Sándor: A katonai elitünk a két világháború közti Magyarországon és a második világháború időszakában	349
Nagy Kálmán: A magyar huszár a 20. században	355
Szili Ferenc: A somogyi kivándorlók Amerika-képe és magyarságtudata a századforduló évtizedeiben	363

Radics Géza: A Kárpát-medence és a magyarság	383
Henkey Gyula: A somogy-megyei népesség etnikai embertani képe	391
Függelék	399
Jegyzőkönyv	399
Az Iskola Műsora	401
Az Iskola Tanterve	402
Sajtóközlemény	403
Az Egyesület Házirendje	404
Az Egyesület Nyilatkozata	405
Felhívás az Egyesület Tagjaihoz és az Iskola Résztvevőihöz	406

ELŐSZÓ

Darai Lajos Két tudomány, egy történelem

Két tudomány van most a magyar térségben: az egyik a külszíni sikerekkel és hivatalos támogatással fenntartott, a másik a lélek belsejében, szegénységben művelt és ápoltt. Az egyik megmondja, hogy mi a magyar történelem, a másik alázattal oldja meg annak sarusziját. Az első belenyugszik sokminden háttérbe szorításába, a másodsorba kényszerült fellázad minden szellemi nyomorítás és hamisítás ellen. A virágzó tudomány kiszolgálja, a kornyadó nem tágit az igazságtól.

Nemcsak a történelemtudomány, nemcsak a társadalomtudomány bír ezzel a kettősséggel, hiszen a tisztának vagy árulkodóan keménynek nevezett tudományok a természetrombolás kikényszerítésével szintén felcsatlakoznak az előzőekhez. A természeti és a szellemi-erkölcsi környezetszennyezés és ideálrombolás mint jellemző rossz, végrehajtói részéről mint szükséges rossz nevezetnek. A racionális, pragmatikus tudomány által elért emberi haladás kétes értékű látszateredményeivel próbálja önmagát igazolni. A másik tudomány azonban itt is rámutat, hogy az első által vezényelt fejlődésnek micsoda ára, mellékhatása van s végsősoron pusztulásba torkollhat.

Ugyancsak pusztulással, magyarpusztulással járhat együtt az első tudomány működése a társadalom- és történettudományban, illetve a kultúrában. A második tudomány azonban figyelmeztet, hogy a magyar után majd jön a többi, az összes nemzet pusztulása is, mert a bűnbak megsemmisítése semmire sem orvosság. Mi hát az orvosság, a gyógyír, a megoldás? Egyszerűen megmondható: az első tudomány legyengítése és a másodikénak a felerősítése. Nem helycsere tehát, mert akkor ismét ott lennénk, ahol a part szakad, hanem szabadság: jusson lélegzethez az igazság.

A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Második Magyar Történelmi Iskolája Tabon 1993. augusztus 15-21-ig a háttérbe szorított témákat, a magyar történelem egyes vagy számos igazságait igyekezett feltárni és közkinccsé tenni. Akár támogatottságát, akár hivatalos fogadtatását nézzük, a második sorba szorult tudomány szerepében kényszerült mozogni, hiszen csupán a ZMTE tagjainak áldozatvállalása, néhány minisztériumi igaz ember, a megyei és a helyi önkormányzat támogatásának volt köszönhető, míg a róla szóló híreket leginkább szó szerint leverték. A 29 előadó 41 előadásán és az áttekintő megbeszéléseken közölt adatok, tartalmak és összefüggések azonban a résztvevők számára megmutatták, hogy nem kell igazán törődni a külső nehézségek-

kel, mert a belső emberi növekedés, a lelki élmény mindennél többet ér. Az előadók kedvükre taníthattak, a hallgatók tanulhattak és épülhettek: az Iskola elérte célját.

S bár az előadások mind itt vannak ebben a kötetben, az Iskola teljes hangulatát csak részben tudják felidézni. Mert a felzászlózott művelődési ház, az Iskolát befogadó Tab város ünnepi köntöse, a vetítések, együttlétek, kirándulások élménye nem lehet jelen a könyvben. Sem Zichy Mihálynak karnyújtásnyira volt páratlan életműve mint környezet, sem a törökkoppányi esti erdő öblében táncolóok csengő énekhangjai, vagy az ugyanott ropogó tábortűz tánca, sem "Tihanyrak riadó leánya..." Főként azonban a helybéli közreműködők szeretetét és a hatalmas előadóteremben kialakult forró hangulatot kell itt felidézni, hogy a könyv legalább így tudósítson az Iskola valóságáról. Voltak ezenkívül jó éjszakába nyúló beszélgetések s a hallgatóság tarka üdesége is hiányzik e kötetből, a drága hallgatóké, akik Tabon kívül Svédországtól Ausztráliáig, a Magas Tátrától a Fogarasi Havasokig mindennét eljöttek.

A hangsúly azonban végig az itt kinyomtatott előadásokon volt, hogy a feszített tempót tartani tudjuk. Az első nap meglepetése mindjárt a megnyitó ünnepség színvonalassága volt, mert a felkért nagyságok komolyan vették szerepüket és az Iskolát.

Az első nap a történelemkutatás módszereinek szenteltetett. Ezek az előadások a különleges és izgalmas tudományos eszközökön kívül arról is szóltak, hogy a Történelmi Iskola előadói nem akárkik, hiszen ők használják, illetve - mint a rétegzett térképek vagy a kínai hun ásatások esetében - kitalálják ezeket a módszereket. S akár a régészeti növénytan, vagy a történelmi genetika egyben módszertani csúcshak is számít manapság szerő a világon. A családtörténet vagy a történelmi ikonográfia kutatási módszere viszont arra biztatta a hallgatóságot, hogy akár amatőr kutatásokba is érdemes belefogni.

A második napon nyelvünk és műveltségünk ősiségét és keleti kapcsolatait ismerhettük meg a nyelvi mélységektől a dallamvilágok egyezésén keresztül, őseink konyhaművészetének korszerű mivoltáig. Talán nem véletlenül kapott nagyobb hangsúlyt a japán és a kínai kapcsolat, aminek ígéretes kutatását, van remény rá, hogy a jövőben még fokozni is lehet. Éppen a Történelmi Iskola hozta össze a kutatókat és az illetékeseket. Elgondolkodhattunk műveltségünk egyes ősi elemeín, sőt az írástörténet a fogalmak születésének, a gondolkodás alakulásának a rejtelméibe is betekintést engedett.

A harmadik nap szenzációja az őmbertan volt: egyrészt maga ez a tudomány lenyűgöző tényfeltáró erejével, és a mondanivaló is, hogy jobbra turániak és pamíriak vagyunk mi magyarok. Ehhez aztán már szinte csak adalékul szolgáltak a Belső-Ázsiába vlvő egyéb nyomok, a hunok műveltségi teljesítményei és mai kultúránk egynémely részei.

A negyedik napra értünk el államalapításunk őstörténetben foglalt előzményeihez, a lehetőségek, az előkészületek taglalásához. Összefüggésekkel szolgáltak az előadók a tenger és a könnyűlovasság vonatkozásában, s adalékokat szolgáltattak a magyarok honfoglalás előtti

kárpát-medencei jelenlétéről, valamint a korábbi ősi magyar állam szervezetéről és a társadalom szerkezetéről, meglepően magas színvonalú működéséről.

A következő, ötödik napon Somogyországgal ismerkedtünk mind elméletben, mind gyakorlatban egy balatoni kirándulás alkalmával. Sok pontos adatot megtudtunk a középkori somogyi várakról, a honfoglalás utáni somogy életéről, valamint a hódoltságai kor török intézkedéseiről. A népi kultúra jellegzetességei, a népművészet, és a magas kultúra remeke, Szent Koronánk kapott még ezen a napon bemutatást. Utóbbi Grúziában legfrisebben elvégzett kutatások első nyilvános előadása volt.

A hatodik napon új- és legújabb kori történelmünk kevésbé ismert tényeit és megoldatlan problémáit taglalták az előadók. A tengerkutatás élenjáró dicsőségétől a kivándorlás tragédiáig, a katonai szerepvállalók jellemzésétől az őstörténet és az ezer éves magyar parlamentarizmus tanulságáig. Ugyanezen a napon a törökkoppányi kiránduláson a templom helytörténeti kiállítását szemlélve rögtönzött módszereket ajánlottunk a helybelieknek az ott ábrázolt, de eddig fel nem lett gyönyörű vár megkeresésére, amivel ők is legalább annyira szakértőkké válnak. Szólni kell itt arról is, hogy az esti ráadás előadások is sikeresek voltak. Az utána következő, szinte éjszakába nyúló vetítések pedig amellet, hogy korszerű kép- és hanganyagot szolgáltatnak, abban is segítettek, hogy a kritikus tömegű adat, ismeretanyag szétterüljön a hallgatóság között, amivel ők is legalább annyira szakértőkké, bennfentessékké váltak, hogy még ha csupán a helyszínen ismerkedtek is a magyar történelemmel, képesek lettek befogadni az eléggé tömény, magasszintű előadásokat.

A hetedik, utolsó napi ökumenikus istentiszteleten - Tabon volt előszőr - a város hatalmas katolikus templomában a felkészült, színvonalas és aktuális papi beszédek önmagukban is jól estek a szívnek és az észnek, fokozta a hatást, hogy a helybéli hívők zsúfolásig megtöltötték a templomot, s mindenki felszabadultan énekelt. Ez maga egy tüntetés-sel ért fel Iskolánk mellett, s felemelő volt megfelelni tiszteletüknek.

Ezzel a gesztussal igen mondtak iskolakezdeményezésünkre azok is, akik személyesen nem vettek részt az előadásokon, de érdeklődtek vagy megérezték, hogy valami fontos történt azon a héten Tab város életében. A második sorba kényszerített tudomány szemükben minden bizonynyal az első sorba kerül. A tabiak kedves fogadtatására ez a könyv legyen a válaszuk, és eljutván mindenki kezébe, az előadások elolvasása után, akkori érzéseik váljanak bizonyossággá.

Mi pedig, az Iskola résztvevői, mentünk dolgunkra. Akik határainkon túlra tértek haza, rögtön tapasztalhatták az éles ellentétet a történelem értékelésében, míg az itthoni résztvevőknek körmönfontabb eltérésekkel és csúsztatásokkal kell megküzdenniük naponta, ha tapasztalataikat a Történelmi Iskolán tanultakkal vetik össze.

Meghátárlni emez összevetés feladata elől remélhetőleg senki sem fog, aki ott volt Tabon. Nyújtson számukra ez a tanulmánykötet segítséget, hogy felhasználva az előadások szellemi erejét a saját gyarapodásukhoz, hívják fel a figyelmet környezetükben a pontatlan adatokra

vagy a tudatos félremagyarázásokra, induljanak el a tudományos kutatás pályáján, vagy egyszerűen csak idézzék fel a könyv forgatásával a tabi jó emlékeket. Akihez pedig most ér el, ezzel a kötettel az Iskola jó híre és tematikája először, olvassa a lapokat kintartással, ahogy fróik létrehozták őket. S ha felkeltettük az olvasó érdeklődését és szeretne közelebbit tudni egyes témákról, jöjjön el a következő, Harmadik Magyar Történelmi Iskolánkra, a korábbi hallgatóinkkal egyetemben, 1994. augusztus 14-20-ig, a Balaton északi oldalán lévő szépséges Tapolcára.

A viszont látással

Kápolnásnyék, 1993. szeptember

Darai Lajos
egyetemi adjunktus
az Iskolavezetőség elnöke

Wittwer Alexander követségi elsőtitkár
megnyitóbeszéde a Zürichi Magyar Történelmi
Egyesület Második Történelmi Iskoláján
(fordítás németből)

A svájci-magyar kapcsolatokról

I. Bevezetés, üdvözlés

Számomra nagy megtiszteltetés és öröm, hogy Dahinden Max, svájci nagykövet úr üdvözlését és legjobb kívánságait átadhatom Tabon, az idei Történelmi Iskola megnyitója alkalmából. Mivel a követ úr jelenleg nem tartózkodik az országban, nekem jutott a megtisztelő feladat, hogy a svájci-magyar kapcsolatokról rövid áttekintést adjak.

Egy rövid összefoglaló természetesen csak felületes lehet, mivel a jelenlévő történészek számára a források ismertebbek mint nekem. Maguk nyilván alaposabb elemzésre lennének képesek.

II. Általános áttekintés

Tudott dolog, hogy a magyarok és Svájc közötti kapcsolatok 926-ban, a Szt. Galleni kolostor megtámadásával kezdődtek. Szerintem lehetséges, hogy már az előző években is voltak kapcsolataink. Lehet azon vitatkozni, hogy az első, Szt. Galleni hivatalos kapcsolat pozitív vagy negatív volt. Felteszem, hogy a tapasztalatok szerint, magyar részről pozitívabb volt, mint a Bodeni-tó közelében lévő város számára. A Rajna menti Basel is megismerte ebben az időben a magyarokat. Tudomásom szerint, viszont, ez volt az egyetlen háborús kapcsolat országaink között az évszázadok során.

Az azóta kialakult számtalan személyi és szervezett kapcsolat, alkalmas alapot szolgáltat érdekes vizsgálatokra. Vegyük például a táplálkozást: Svájcban, ebben a klasszikus sajt- és csokoládé-országban, a múlt században komolyan fölítették a kérdést, hogy mi egy "cukrász ország" vagyunk-e, mivel a kivándorlás miatt, egész országrészek maradtak pék és cukrász nélkül. Gerbaud bizonyára a legismertebb bizonyítéka ennek az "édes" magyar-svájci kapcsolatnak.

Vagy vegyük a zenét: az első kapcsolatok valószínűleg a maguk országából indultak ki, és a magyar kulturhatások újra és újra megfigyelhetők nálunk (például az alpesi kürt, ami már sokkal régebben ismert volt a puszta, vagy a cimbalom, amely rokona az apenzelli cimbalomnak). A kapcsolatok erősítéséhez Svájc is nagymértékben hozzájárult. Liszt Ferenc beleszeretett egy svájci grófnőbe, aki később megajándékozta egy leánygyermekkel. Vagy Arnold Böcklin, aki az impresszionizmus kezdő időszakában Szinyei Merse Pál magyar festőművész barátja volt.

A reformáció, Calvin befolyása, egy másik példa. Vagy az első magyar óvoda alapítása 1828-ban a Pestalozzi filozófia szerint. Talán emlékeznek még 1920-ra, amikor több mint tízezer magyar gyermek jött Svájcba. Ezek mind további példái a számtalan, szép kapcsolatnak, amelyek Magyarország és Svájc között kialakultak.

Említsük meg a nevezetes barátsági szerződést, amelyet Corvin Mátyás király kötött 1479-ben államunkkal.

További közel félezer évig tartott, amíg Svájc 1871-ben, Budapesten első konzulátusát megnyitotta és Magyarországgal a diplomáciai kapcsolatot fölvette. Kossuth Lajos már 1849 májusában, szép levélben kérte a svájci kormányt az új Magyarország diplomáciai elismerésére. Végül is Svájc nem ismerte el Kossuth Magyarországot, mivel még ezen év júniusában a túlerőben lévő orosz intervenció sereg előzönlötte Magyarországot és az önálló államiságot megszüntette. A Svájci Állami Levéltárban őrzünk egy másik Kossuth levelet is (Druey miniszterhez címözve). Ebben javasolja, hogy Svájc támadja meg Ausztriát, hogy az elnyomott népeket felszabadítsa. Kossuth javasolja, hogy Svájc vásároljon az Adrián flottát és támadja meg az osztrák katonai állásokat. Az akkori Svájcról alkotott képe teljesen zavartalan volt.

Ennek megfelelően 1853. június 2-án Londonból, francia nyelven írott levélben felajánlja szolgálatait: „és én mindent, ami vagyok és tudok, Svájc szolgálatába állítom; katonai segítséget szerzek Svájcnak szárazon és vízen, megszervezem és vezetem azt, Svájcért akarok harcolni, tárgyalni, minden befolyásomat és hitelemet hazámmal, Olaszországgal, az európai demokráciákkal, az USA-val és a nemzetközi közvéleménnyel szolgálatukba állítom..”, és így tovább.

Ez a levél is bizonyítja, hogy Kossuth annak idején milyen nagy tisztelője volt hazámnak, és már abban az időben is fontos összeurópai gondolkodásmódról tanúskodik.

Budapesten 1912-ben nyílt meg a konzulátus és 1920-tól a bécsi követünk volt Magyarországon illetékes. A követ helyét 1938 tavaszán Bécsből Budapestre helyeztük, mivel Ausztriának Németország által történt elfoglalása miatt a követ már csak Magyarországon volt illetékes. 1945-ben képviselőtünket elmenekítettük, később bezártuk és végül 1946-ban újra megnyitottuk.

A háborús évekre esik Carl Lutz svájci konzul önfeláldozó munkája, aki csoportos útlevelek kiállításával sok magyar zsidót mentett meg az elszállításától. Budapesten szép emlékmű emlékeztet az üldözöttek érdekében kifejtett tevékenységére.

A svájci-magyar kapcsolatok leginkább 1956 után váltak igazán bensőséggé. Több mint tizenötezer magyar menekült Svájcba és kezdett nálunk új életet. Szabó János, az ELTE professzora, a svájci-magyar kulturális kapcsolatokról írott, rendkívül érdekes tanulmányában írja: „...minden svájci, professzortól munkásig, ha 1956-ot megélte, a magyar nevet a levért felkeléssel kapcsolta egybe.” Megemlíti a fájdalmas 2:3 vereséget Németország ellen, az 1954-es berni labdarúgó világbajnokságon. Magyarország azért veszített, mert a magyar válogatott Solothurnban a túl hangos svájci fúvószena miatt rosszul aludt. Ez a svájciak bűnrészességére utal!

A kommunista rendszer 1989-ben bekövetkezett felbomlása új korszakot nyitott a kölcsönös kapcsolatok terén: felébresztette a reformfolyamatot és számos területen a vágyat annak behozására, ami eddig elmaradt.

Svájc 1990-ben elhatározta, hogy együttérzését juttatja kifejezésre Magyarországgal és a többi reformállammal: egy milliárd frankot szavazott meg technikai és pénzügyi segítségre. Jelenleg a megvalósításon dolgozunk és természetesen ez képezi a svájci-magyar kapcsolatok súlypontját. Eddig ritkán fordult elő, hogy ennyi politikus, jogász, technikus, tisztviselő, gazdasági és műszaki szakember, diák, művész stb. Magyarországra és Svájc között utazzon.

Napjainkban a szellemi és a kulturális csere virágkorát éljük és sok ötvenhatos, második hazájából, visszatér eredeti hazájába, amelyet igazából soha el nem hagyott.

III. Befejezés

A svájci-magyar kapcsolatokat évszázadokon át a közös európai sors formázta.

Az irodalom, a festészet, az építészet, a fényképezés, a demokratikus formák utáni vágy, egy olyan piacgazdaság óhaja, amely az egyén környezeti igényét tiszteletben tartja, - csak néhány a számtalan példa közül, amelyek az országaink közötti kapcsolatokra hatnak.

Elnök Úr, Hölgyeim és Uraim, a maguk egyesülete hozzájárul ahhoz, hogy hasonlóságot és különbséget föltárjunk, ami által az európai társak megértését elősegítjük.

Rendezvényüknek sok sikert kívánok. Köszönöm a figyelmet.

Mégis, ha van remény a magyar őstörténet kutatásának a szakutcaból való kivezetésére, akkor ez a remény elsősorban az őstörténet tárgyi kutatóinak és a hazai, valamint az idegenre küszködő, úgynevezett nem-hivatalos kutatóknak az eredményeire alapozható.

Váratlan és az őstörténeti kimutatásokban igen érdemleges eredményt hozott két magyar kiválóság: Kodály Zoltán és még inkább Bartók Béla munkássága. A finnugor nyelvészet - valós vagy vélt - eredményeivel szemben bebizonyították, hogy 1) a magyar azon ritka népek egyike, amelynek zenei anyanyelve is van, 2) ez az anyanyelv legalább annyira sajátja egy népnek, mint a próza anyanyelve, de konzervatívabb, 3) a magyar zenei anyanyelv a magyarság belső-ázsiai, anatóliai és az ókori kelettel való rendkívül erős társadalmi és kulturális kapcsolatait igazolja, ellenben az északi irányokkal való összefüggéseit nem támogatja. Ugyanezzel a földrajzi területtel kapcsolatos egész népművészetünk, amely az északi összefüggéseket - ahová viszont a finnugor nyelvészet vezet - szintén kizárja.

Zenei Anyanyelvünk tehát visszavezet bennünket a krónikák és a népi hagyományaink által átörökített őstörténetünkhöz, amelynek útjáról a finnugor nyelvészet vezette le a hivatalos magyar történelemszemléletet. Ugyanis, népi hagyományainkkal összhangban, mind a magyar, mind a külföldi krónikák alapján, a múlt század közepéig a hivatalos magyar történelemszemlélet arra épült, hogy a magyar a turáni népek családjába tartozó, igen régi nép. Népanyagunkban és ősi műveltségünkben a szkíták élnek tovább, amely népek egyenes leszármazói vagyunk. Szkíták-hunok-avarok-szabirok és Álmos, illetve Árpád honfoglalói a sorrend.

Ezt a hivatalos és tudományos történelmi világgépet a tárgyi kultúra kutatási eredményei máig alátámasztják.

ősi szellemi kultúránk bizonyítékai, valamint írásunk az Álmos, illetve Árpád népének honfoglalását közvetlenül követő időben majdnem teljesen elpusztult, miként első, úgynevezett őskronikánk is. Úgy tűnik, hogy ebben az időben tűntek el történelmünk színpadáról vérszerződő vezéreink és azok utódai is - Árpád családjának kivételével. Mindenesetre a további századokban nemzetünk vezetői egyre nagyobb számban magyar nevű idegenek lettek. Miután Árpád családja kihalt, a nemzet akaratából csak egy-két nemzeti királyunk lett, akik közül Hunyadi Mátyás próbált - sajnos, tartós siker nélkül - ismét magyar vezető réteget kialakítani.

A magyar őstörténet számos kutatója számára úgy tűnik, hogy ez egy több ezer éve ismétlődő jelenség a Kárpát-medencében: él itt egy igen intelligens és dolgozó, mindenkor igen magas szintű tudást ápoló, embertanilag aránylag egységes alapnépesség, amely újra és újra ötvöződik egy-egy hódító (többnyire rokon) néppel, amely gazdagítja az őslakosság kultúráját, és idővel átveszi nyelvjárását, illetve nyelvét. Ez a nyelv lehet a magyar is.

Hangsúlyozni kell, hogy általában a nyelvészet és konkrétan a finnugor nyelvészet eredményeit lehet bírálni, de tárgyilagos kutató nem veti el. Azt azonban világosan kell látni, hogy egy nép őstörténete nem írható kizárólag a nyelvészet valóságos vagy bizonytalan eredményei

Jegyzet

1. A térkép-rétegzés módszerét bemutattam a 7. Nemzetközi Finnugor Kongresszuson (Érdy, 1990/b). A reakció a lehetséges színkép teljes skálája volt a régészeti szekcióban tartott előadás után. Az első megjegyzés egy férfitől jött, aki mellettem sietve elmenvén odahajolt és ezt mondta: "lenyűgöző voltál". Közben egy magyarországi kutató (Veres Péter) mintegy tíz percet igénybevéve, a 15 perces előadást a jelenlevő sok Szovjetunió-beli számára soron kívül oroszra fordította. Utána többen gratuláltak. Majd egy már nyugalomba vonult FU (permi-finn) nyelvész hölgy ezt mondta: "a maga módszere a jövő kutatásának az útja. Sajnálom, hogy idős vagyok és már nem tudom az eredményeit nyelvészetiileg alátámasztani". A magyar tudományos élet egy veterán tagja őszintén gratulált, örült, hogy az előadás magyarul hangzott el és helyeselte a térkép-rétegzési eljárást. Az eredményekkel, mondta, teljesen ugyanazon a véleményen vagyok, mert - folytatta - : "a nyelvészek fércelgetéseinek és minta átszabásainak semmi köze a valósághoz". S még egy vélekedés egy vezető magyar anthropológustól: a térkép átlapolás nagyon jó módszer, az előadó amit anthropológiából mondott az tökéletes volt, az előadás felépítése kitűnő volt, a vázolt módszer tetszett. De jelezte, hogy a díszítőművészeti levezetések helyes, vagy nem helyes voltához ő nem ért.

Még az előadást megelőzően egy nemzetközi hírv FU nyelvész professzor, aki korábbi kutatásaim anyagát ismerte, amikor hallotta tőlem, hogy meg vagyok hívva és két előadásom lesz, barátságosan ugyan, de ezt mondta: "Na ennek nem örülök". Aztán hallottam, másutt méltatlankodtak és a régészeti előadásom után bosszankodva kérdezték: "ki hívta meg, ki hívta meg, mit keres itt ez az ember és még elnököl is?" Végül mikor a fogadáson egy fiatalabb kutatónővel beszélgettem és miután elváltunk, fél órával később nagy lelkesedéssel a következő történetet mondta el nekem: Odalépett hozzá egy nyelvész, akít jól ismert és aki így szólít hozzá: Te tudod, hogy kivel beszéltél? A lány azt mondja, miért kivel, kivel? A nyelvész: te az Érdy Miklóssal beszéltél és ő küzd a finnugorizmus ellen. Érre a lány: Jaj de jó, jaj de jó, akkor sok nyelvésznek nem lesz állása? - Csak némi ízelítő a reakciókból.

A második, a néprajzi szekcióban a magyar díszítőművészetről elhangzott előadást (Érdy, 1990/c) követő reakciók jellemzésére idéznék egy a sajtóban megjelent beszámolóból (Horváth, 1991): "Előadása után két igen fontos hozzászólás hangzott el: Dr. Ujváry Zoltántól a Kossuth Lajos Tudomány Egyetem néprajzi tanszék vezetőjétől és Dr. Györgyi Erzsébettől, aki a budapesti Néprajzi Múzeum szenior kutatója. Mindketten gratuláltak Érdynek az előadáshoz. Ujváry Zoltán kifejtette, hogy Érdy módszere egy új szempontot képvisel, amely eltér a hagyományos, már száz év óta változatlan módszertől. Ez a régi módszer csak azt kereste, hogy a magyarok mikor, kiktől vettek kölcsön bizonyos kultúrelemeket. Kérte Érdyt folytassa új módszerű kutatását, amely eltér az egyvonalú régi módszertől, amely csak azt a nézetet engedte hallani, amit bizonyos szaktekintélyek már kifejtettek. Ugy reméli Ujváry, hogy ez az új hozzáállás megtermékenyíti az eddigi kutatásokat.

Magyar tájegységek vércsoport adatai és összesítések

Szerző	Tájegység	Esetek száma	O	A	B	AB	Idéjük
Méhely-Gáspár	Magyalföld	1.000	27.80	40.80	20.20	11.20	1932
Simonovic	Magyarok	136	25.16	46.26	16.93	11.65	1952
Verzár és társai	Keletmagyarország	6.469	29.00	40.40	21.00	9.60	1924
Jeney-társai	Délmagyarország	5.636	28.30	40.60	20.50	10.60	1924
Weszeczky	Erdély	1.654	23.50	44.50	19.00	13.00	1924
Malán	Erdély	22.508	25.08	46.05	18.83	10.04	1960
Ieney	Erdély	840	26.00	38.22	22.00	9.80	1943
Páter	Székelyek	3.820	28.50	39.20	21.00	11.30	1944
Malán	Székelyek	1.460	18.53	43.25	19.46	15.35	1960
Páter	Alföld	8.040	29.40	41.20	19.60	9.80	1944
Fehér	Magyarország	3.047	29.90	42.00	19.20	8.90	1939
Páter	Összmagyarország	6.514	28.90	40.20	20.40	10.50	1944

A Kárpátmedence 61.124 magyarja vércsoport adatainak a számtani középarányosai :
 O 26.23 A 42.90 B 19.87 AB 11.00

Rokon népek (?!) vércsoportjai

Szerző	Nemzetiség	Vizsgáltak	O	A	B	AB	Mikor?
Bunak	Baskirok	4.051	29.60	34.90	28.00	7.5	1976
Bunak	Csuvasok	3.529	30.30	29.20	33.50	7.00	1976
Kajanoja	Finnek	?	34.81	44.12	13.99	6.96	1972
Bunak	Volgai finnek Marik	594	33.00	24.00	34.80	8.20	1976
Bunak	Volg. "Moksa-Mordov	403	28.00	37.00	23.60	11.40	1976
Bunak	" " Ersza-Mordovi	522	34.70	29.30	26.00	10.00	1976
Bunak	Balti finnek Karelok	931	38.80	29.80	26.80	4.60	1976
Bunak	Komi-zur Jenek	2.549	34.90	29.40	27.10	8.60	1976
Bunak	Komi-permjakok	2.111	33.70	29.40	29.40	7.50	1976
Bunak	Udmurtok	2.550	35.80	28.80	28.40	7.00	1976
Bunak	Esztek	2.778	33.80	35.50	22.40	8.30	1976
Va lois-Marquer	Baszkok	?	43.30	46.20	7.50	3.00	1964

Észak és Keleteurópai népek vércsoportjai

Bunak	Ukránok	9.335	32.43	40.55	19.87	7.15	1976
Bunak	Moldvaiak	6.130	32.30	40.80	19.80	7.10	1976
Bunak	Litvánok	4.477	39.00	36.60	19.50	4.90	1976
Bunak	Lettek	1.160	32.30	36.60	24.20	6.90	1976
Bunak	Nagyoroszok	75.576	32.01	37.15	23.60	7.25	1976
Bunak	Fehéroroszok	2.879	32.43	37.20	20.00	6.60	1976

Az írástörténet kutató munkája akkor igazán eredményes, ha minnél több írásjelnek a teljes kapcsolatrendszerét fel tudja tárni, törénészékként pedig e kapcsolatrendszerből - nyelvi azonosításon alapuló, előddig bizonyíthatatlan történelmi azonosításokat, meghatározásokat képes elvégezni. A módszer tömör lényege ebben van.

A többi már technikai eszközrendszerének minden aprólékos részletre kiható, nyelvtörténeti segédlettel történő alkalmazása, mely az egyetemes írástörténet feltárt törvényszerűségeire és szabályaira épül. Nagyon fontos az aprólékoság. A valóságos igazság bizonyítékai sokszor a jelentéktelennek tűnő részletekben vannak. A nyelvtudomány és az írástörténet eredményei nem állhatnak egymással ellentétben, mivel az írástörténet a nyelv - eredeti írás esetén - írásjelekben történő hű tükröződése. Írástörténeti eredményekből ezért olykor mással, más-hogy nem igazolható szótörténeti, etimológiai megállapítások is tehetők.

Az eredeti írás jele: anyanyelven megnevezett rajza, /sémája/ tárgyakkal és gondolati dolgoknak. Tehát, az eredeti írás jele mindig képiírásjel, piktogramm, mely később többnyire akrofóniás /szókezdő/ hangértékkel kerül át a szótag, vagy betűírás alakult jelrendszerbe.

Tehát - elsőfokú átvételeknél - két különböző nyelvű rokon írás eredetileg azonos jelentésű és formájú jele különböző akrofóniákat, hangértékeket kell jelentsen, mivel rendkívül kicsi a 'nyelvi-matematikai' lehetősége annak, hogy két különböző nyelven azonos legyen a kezdőhangja - egy tárgynak, vagy fogalomnak.

Az azonos hangértékkel való átvétel már egy másfajta, 'minősített' eset, amikor egyéb összefüggések érhetőek tetten.

Például - mindkét nép esetében különleges és fontos jelentése van egy jelalkotó fogalomnak történelmük egy /írástörténeti szempontból alapvető/ korszakában. Így az átvevő - a másik nép bizonyos fogalmait is átveszi vendég, vagy jövevényszó, változatlan nyelvi formában. Később esetleg már ki is hullik a nyelvből, mert nincs rá már szükség; csak az írásjel őrzi hangértékében -nyelvi zárványként - az egykori eseményt. Vagy: Kétnyelvű kultúra, ahol a nyelvi váltás már előrehaladott állapotban van; vagy csak az írást alkotó személy rendelkezik kétnyelvű kultúrával, stb.

- De - amennyiben a jelek összessége, vagy igen nagy része azonos hangértékkel /akrofóniával/ kerül átvételre, erősen feltételezhető, hogy az átvevő már nem ismerte a jelek jelentését, így az átvétel már formai és hangértéki alapokon történt. Akrofóniáról ekkor már nem beszélhetünk.

Az azonos jelentéssel történő átvétel a képiírásokra jellemző és törvényszerű, vagy arra a sajátos állapotra, amikor eredeti jelentése a jelnek még nem felejtődött el. Képjelként is ismert még. A rendre azonos hangértéken történő átvétel pedig a betűírások jellemző sajátja, amikor a jel az átadónál és csak betű /vagy szótag/ hangértéket jelent. Eredeti jelentését már egyáltalán nem ismerik.

jelek megtalálása írástörténeti rokonságot is jelenthet, amennyiben a jeleknek egyező jelentései vannak; vagy közös írástörténeti, jelalkotási források van.

Minnél képiesebb, azaz: bonyolultabb rajzú a jel, s e jel egy másik írásban is előfordul teljes, vagy részleges azonosságban, - annál biztosabban utalnak írástörténeti kapcsolatokra.

2./ A továbbiakban egy-két olyan, a nyelvünkben akrofóniásan a jel jelentését "visszaigazoló" írásjelet kell felderíteni, melynek jelentését a rokon írásból ismerjük, így azt jóváhagyólag nyugtázza. Ezek után már nagy biztonsággal folytathatjuk munkánkat, mert az eredmény más jelek esetében is nagy biztonsággal várható, amennyiben vannak még azonos jelentésű írásjelek. Csak felkészültségünkön és szellemi adottságainkon múlik a hátralévő /nem kis/ munka sikeres befejezése.

3./ A siker érdekében meg kell ismerkedni a rokon írásban /és kultúrkörben/ bevett és szokásos jelalkotási és egyéb módszerekkel. Fel kell tehát "öltözködni" e rokon kultúrkör alapvető és sajátosság műveltségi és írástörténeti ismereteinek "ruházatába", hogy otthonosan tudjunk mozogni és tájékozódni benne. Lehetőleg minnél magasabb fokon el kell sajátítani korai írástörténetét, illetve azon részét, mely munkánk sikerét befolyásolja, hogy a felmerülő írástörténeti problémákra /mint a véle azonos, vagy rokon kultúrkörben/ pontos, megalapozott feleleteket tudjunk adni. A premisszákból helytálló ítéleteket alkossunk.

4./ Írásjeleink jelentésének hitelességét lehetőleg minnél több 'rokon írás' azonos jelének azonos jelentése összetételével kell elvégezni. Fel kell tehát tární a rokonítható írások jeltörténetét is. Az összetétel alapja betű és szótagírás esetén az akrofónia. Az igazság és a helyes eredmény nem állhat szemben nyelvtudományunk alapjaival, nyelvünk hangtörténetével. Amennyiben mégsem esik egybe, megfelelő bizonyítékokkal szükséges alátámasztani igazságukat. Jelcíkket kell írni minden jelről, hogy minden lényegeset a jeltörténetről, jeltörténeti összefüggéseiről, stb. el tudjuk mondani. 5./ Vizsgálni kell a betűk hangértékének akrofóniás módon való létrejöttét, a szabályt erősítő kivétel/ek/ sajátosságait. A jelek akrofóniái segítségével az írástörténeti kapcsolatok milyenségét az ótűrk és a gót-germán írásokkal, a hun-germán érinkezesek íráskultúrában is kimutatható mélységét.

6./ Fel kell tární és meg kell állapítani a jelek igazolható legrégebbi előfordulásait, az íráskultúrák terjedési irányait. Milyen írástörténeti és történeti folyamatokat igazolnak "jelközelből". A rendkívüli fontosságú urali, irbitparti és az altájji sziklarajzok, mint a kínai írás előzményeinek jeltörténetileg igazolható összefüggéseit. Tehát az írásjelek /:képjelek/ történetét földrajzi térségekben, terjedésükben és fejlődésükben, /változásaikban/ kell megmutatni.

Mivel az írásjelek /:képjelek/ jelentéstartalmában a népek korabeli életmódja tükröződik, - tartalmi anyagukból valós képet kapunk a jelrendszer által képviselt nép szellemi, anyagi, műveltségi, - összefoglalva: történeti állapotáról. Az írásjelek /:írásképek/ tényfeltáró rajzai különlegesen egyedi bizonyítékai az érintett nép/ek/ egykori életének.

arab érem van a sírjaikban ahhoz, hogy kormeghatározásuk biztos legyen. A történeti forrásokból éppen erre az időre értesülhetünk Árpád népének honfoglalásáról /a 9-10. század fordulója és első évtizedei/. Tehát a történelem és a régészet egymást példázza. De mi történék, ha nem volnának történeti forrásaink? Akkor a régész kénytelen megállapítani, hogy népvándorlás végén megjelent a Kárpátok medencéjében egy kis lélekszámú nép /Árpád magyarjainak kicsinyek a temetői/ és ez szétszóródva a medence belsejében, hirtelen megszűnik és beolvad a nagy tömegű "halánték-karikások"-ba! Szerencsénkre közbeszól a történelem és megtudhatjuk, hogy a megszűnés oka, a keresztény temetési szertartás, amely megtiltotta a pogány módra való temetkezést s ezért "szegényednek" el hirtelen temetőink.

Am ismételjük meg: ha nem lennének történelmi adataink, akkor Árpád népe, gyorsan eltűnő, beolvadó, felszívódó népességként, csak jelentéktelen közjáték lenne hazánk történelmében." /Az őshazától a Kárpátokig 1985/

Nem kerülte el figyelmem Forrai Sándor észrevétele sem: "Valószínűbb az, hogy a magyarok más úton közvetlenebbül juthattak a rovásírás birtokába, mint a türkök." /Küskarácsontól sülvester estig 13.old./

Az a gondolat erősödött meg bennem, hogy úgy próbálom megtalálni a nikolsburgi jelrendszer "forrását", hogy néhány igen képies, általam kiválasztott jellet teszek meg először kutatási alapcélnak, szondázó útmutatóknak, melyek szerencsés esetben megadják a további kutatás irányát. Melyik kultúrában, hol van keresnivalóm.

Az alábbi jeleket választottam ki:

ew

/ ü /

tprus

/ tiprós? /

v

/ u /

us

/ s /

Az ü-t azért választottam, mert sajátságos képfásjellet sejtettem forrásául, miként az s-nek is. Esetleg ugyanazt. A /tiprós?/-t azért, mert igen sajátságos írásjel. Talán szóírásunk maradéka. Az u-t azért, mert egy hasonló formájú jel sokkal egyszerűbben véshető, kevesebb vonallal:

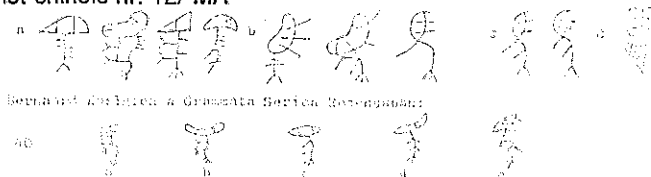
- mégis ragaszkodtak a bonyolultabbhoz. De azért is, mert a germán rúnákba a gót rúnán át vezetett az útja. /Származékaival együtt 'p' a hangértéke/. Előzménye Európában, s a mediterránumban nincs. Mivel pedig a germán rúna a VII. század végétől nem használatos Közép-Európában, csak északon - joggal feltételeztem, hogy csak a székely rovásírásból kerülhetett át a germán írásokba - talán még a Kárpátoktól keletebbre lévő területeken.

Az 's'-t azért, mert /az igen képies formán kívül/ a nikolsburgi jelrendszerben 'us'-ként van megadva a hangértéke, s úgy gondoltam hogy az u nem ok nélkül került egyedül álló esetként az 's' elé.

Olyan írástörténeti könyvet kerestem, melyben írástörténeti kezdeteket, piktogramokat sejtettem. Képfásjeleket.

Mindezt írástörténeti kutatásaim kezdetén vettem észre, s ez szerfelelt megerősített munkám hitében, az előttem álló rendkívüli nehézségek makacs legyűrésében.

Kyiril Ryjik fejlődésében kíséri végig a ló jelét a kínai írástörténetben: L'idiot chinois nr. 12/ MA

Bernard Karlgren: A Grammata Serica Recensuum.

a-e. ma ma: ma horse /Shi/. b. is Yin bone. c. is Yin bone, d. is Yin bone, e. is Chou I.

"a-e. ma ma: ma ló /Shi/. b. Yin csont, c. Yin csont, d. Yin, e. Chou I."

E rajzokból kitűnik, hogy a Ku-wen óképírás jelhez áll a legközelebb, s minnél régebbi a ló rajza, annál jobban hasonlít a /székely/ hun jelhez. A ló teste egyre inkább a ló fejét jelöli. Az értelmezési zavar már a Yin-korban beáll. A két vonal /lábak jelölése/ csak a Yin-korban van meg.

- Áttanulmányozva a mongóliai és altáji sziklarajzokat, arra a meggyőződésre jutottam, hogy a közép-ázsiai ló-rajzok állnak a Ku-wen rajzhoz a legközelebb, ahol a lovak lábai külön vannak rajzolva a két fülükkel egyetemben, s a farkuk hosszú. Az Abakán hegységben. /A. P. Okladnikov: Petroglífi Cenrélnüj Ázii 1980 232-233. old./ A Ku-wen-kori lórajz egyértelműen az ilyen típusú sziklarajzokból származik:

'Ló' szavunk csak a vogul és az osztják nyelvben van meg a "finn-ugor" nyelvek között. Ez lényeges őstörténetünk szempontjából.

A kínai 'ma' /ló/ használatos népnévünk szótöve, melyhez a 'a' és a 'cs' /valamint a 'cs'/ becéző kicsinyítő képző járult - s ehhez csatlakozott azután az -r népnévképzővel: madar, macsar, - és ezek elhasonult változataiban kell keresni és látni./ a < o; d < gy; gy < g; d < t; cs < k; k < h; stb./ Pld.: mada - mata; mado - mató; macsó - makó;

madó < magyó < magó; mad < mod < mogy < mog; macs < mecs; stb.

Minden bizonnyal a protohunok már igen korai időpontban is léte-nyesztőéletmódban éltek. Egyetlen más nyelvben sincs annyi közmondás a lóval kapcsolatban, mint a mi nyelvünkben.

124/ Bernhard Karlgren: "Eassy lessons in ..."

124 yü 'feather, wing' - 'toll, szárny'.
Ezek után könnyű meghatározni jeleink jelentését:

a 'p' tollféleség: pehul, pehely-/toll/;

a 'cs' csap szárnyával, szárny-csapás;
'pehely, pih, pihe
1346: ? "Stephanus dictus Pehul" szn. 1349: ? Peuhul szn. J: finom,
puha szörzet, pernye, finom apró toll."

"Hangutánzó eredetű szócsalád. Eredetileg a kilégzés hangját jelne-
nítette meg; a pihe és a piheg rokonságába tartozik."

... "Így hangutánzó szavaink igen korai rétegébe tartozik."

"csap /1332-37/: Chapouhaza frn.; 1372 u. /1448 k.: mellett czappa-
fakual meg gewt wryewn; 1416 u./1450 k.: kétcer lapa onakat; N. csapa
'nyom'."

Eredeti jelentése 'csattanó hanggal üt, vág; mit-knallender Stimme
Schlagen, hauen'lehetett. A finnugor alapalak: capp3-.. Egyeztettek al-
táji - /köztörök cap- 'cshwenken, mit einem Schlange schlagen..., mon-
gól cabci' couper, abatre, trancher,...' stb./ szókkal is.

/A magyar szókincs finnugor elemei/

- "Ne csapjál szelet!" - Vagy: "Csapja a szelet valakinek." /Utalva a
madarak udvarló szárnycsapásaira./ Népünket, vagy annak egy meg-
határozott részének totemállata volt valamilyen madár, mely fontossá-
gára ezek a 'szárny-toll' rajzait tartalmazó írásjelek is erősen utalnak.
Ez pedig nem lehetett más, csak a 'turulmadár'. Az "Ég" madara?

Az "Eassy lessons"-ban egy kínai jel felkeltette a figyelmem:

361

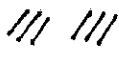

liao, liu 'whistling of the wind'. App. from 59 a. above and R 124.

"liao, liu 'a szél füttyülése'. Alkalmazása az 59-ből és a fenti 124."

Tehát az 59. sz. és 124. sz. jelekből tevődik össze.

59

59/a

59 shan 'hairs, strokes'. Drawing. "Hajak, ütések-csapások. Rajz."

59/a chen 'thick hair' From 9. 'man' and 59. 'hairs'.

"vastag hajak 9-ből 'ember' és 59. 'hajak'.

Meglepődtem: Haj és ütések-csapások egy és ugyanazon jel /töb-
besszámban/.

A szél pedig nálunk inkább 'zúg'.

Minden esetre, ha 'csap' mellé helyezem a 'szárny' jelét, az lehet a
'szél' - de talán szél hangja is: zúg.

Az 'sz' hangot hosszú évszázadokon át 'z'-vel jelölték. Tehát a szél
lehetett írva: zel, zeles /szeles/. Ennek utánzása volna? Vagy - a szél
'zúg'-ása volna a jel jelentése? Ebben ma még bizonytalan vagyok.

Volga vidékén lévő népes településeknél, mint komoly véüdelmi rendszerek is megvoltak. Hiszen itt szintén az árokból és sáncból készült védöművek szerepeltek. (László Gyula a Káma mentén két, ún. ananyoi korszakhoz sorolható temetőt emleget. Ezekben szibériai eredetű tárgyak (bronzok) is vannak. Olyan erős mongol jelleggel, amely az i.e. V-IV.században meglévő erős mongol "beáramlást" jelenti.)

Nagyon érdekes, az is, hogy az ananyoi-kultúra - várépítkezésekkel, fémöntésekkel foglalkozó - rétegét Götz László viszont déli eredetű népességnek tartja. Vagyis ez a szabir-magyar népesség a Kaukázus környéki, illetöleg azt megelőzőleg még délebbi eredetű lehetett. Ide kapcsolható az is, miszerint mind a bizánci, mind a szamanida hadvezetés már a i.sz. VI-VII. században a várharcoknál előszeretettel alkalmazott észak-kaukázusi szabir népeket. (Ha elfogadjuk Szádeczky Kardos Samu adatát, akkor az ún. szavárd-magyar várostromban és várvédelemben járatos népeket.)

Szádeczky Kardos Samu (Adalék a szavárd-magyarság problematikájához című tanulmányában) Theophylaktos Simokattes világtörténete alapján kideríti, hogy a VI-VII. században a bizánci és a szamanida hadvezetés várharcoknál előszeretettel alkalmazott észak-kaukázusi szabir néprétege a szavárd-magyarság várostromban és a várvédelemben járatos népével egyezik meg. Szerinte is a Matzaron földrajzi névben a magyar népnév egy ősi (a hangfejlődésnél előbbi) formája rejtözik. Ugyanakkor azt is hangsúlyozza, hogy a magyarok várában lakó "sapeirok" a valóságban nem a törökös nyelvű szabirok, hanem az azok történeti sorsában egykor osztozó finnugor nyelvű (!) savard (i)- és savart (i) nép (tehát magyar) fiai voltak. Ugyanakkor a mi véleményünk szerint nyugodtan lehetett ez a szavárd magyar - várharcokban jártas népréteg - török, vagy más nyelvű is. Mi inkább ezt tartanánk valószínűbbnek!

/Bobula Ida is hivatkozik Theophylaktos Simokattes ezen adatára. ő és Badiny Jós Ferenc viszont azt vallja, hogy a szabirok magyarul beszéltek./

Az i.sz. VI. században írö bizánci Agathias is arról tudósít, hogy az ő idejében Transzkaukázsiában volt egy régi eröd, amelyet "Onoguris"-nak hívtak, mégpedig azért, mert ott hajdanában az onogorokat megverték. Ez egyezik Götz László azon megállapításával, miszerint a szabirok és az avarok bizonyos néprétegei transzkaukázusi lakóhelyről származtathatók.

A lényeg az, hogy a perzsa és a bizánci birodalom valóban előszeretettel alkalmazta a szabir-magyarokat speciális várvívó, illetöleg várvédelmi feladatokra. S valóban az is fontos, hogy Matzaron (azaz Madzsaron vagy Magyaron) lakói a Kaukázus vidékéről Perzsia tájára telepített "sapeir"-ok, vagyis szavard (szabir) magyarok voltak. Ezek a szabir-szavard-magyarok, pedig sapardaiként, saubor-ként, sapir-ként, saspeir-ként is szerepeltek már az i.e. VII. századtól.

Ez arra is utalhat, hogy a magyarság bizonyos népcsoportja ismerhette a vár, a földsánc és más erödítményrendszereket már a korai idökben. Hiszen láttuk, hogy a mezopotámiai eredetű Kárpát-medencei

létász írása Gyula megkeresztelkedéséről. A Görög források őrizték meg ősi államunk másik nagy fejedelmének Fajsznak a nevét. Annak a vezetőnek nevét, akiről valamilyen ok miatt még a krónikák is megfeledkeztek. Mindez egyben azt is bizonyítja, hogy a másik világbirodalom Bizánc urai a magyar állam vezetőit nyilvántartották, követségbe mentek hozzájuk, udvarukban fogadták őket, és a híradások bizonyítják, hogy ezeket a vezetőket oly megtiszteltetésben részesítették, olyan kitüntetésekkel adták nekik, amiket Európa ekkori uralkodó államfői csak áhítoztak. Mi ez ha nem állami létünk bizonyítékai, diplomáciai tevékenységünk elismerése? Annak igazolása, hogy a magyarsággal egyenrangúként tárgyaltak államfők! A nyolcszázas évek elejéről ósláv írásokban is bizonyítékokat találtunk ősi államunkról, Bulgáriában, ugyanígy Kijevben. Kijevi hatásunkat a helynevek is bizonyítják, valószínűsítve, hogy Álmos fejedelem Kijevben fontos szerepet játszott bizonyára Kijev ősi államunk része volt. A Nyesztor krónika nyújt ehhez bizonyítékot.

Fontos bizonyítékokat jelentenek a helynevek, amelyek gyakran megerősítik a forrásokat, hiszen az úgynevezett vezéri helynevek megtalálhatók a Kárpát-medence különböző pontjain és környékükön régészeti bizonyítékokat is találunk. Ezek a nevek nagy folyóink mellett szemmel láthatóan tudatos kiválasztással keletkeztek. Győrffy György érdeme többek között, hogy így próbálta bizonyítani a vezéri udvarok szálláshelyeit és szállásváltó útjait. Sajnálatos módon ez sem vezette őt ahhoz a felismeréshez, hogy ez a rendszer esetleg ősi államunk létének bizonyítéka, pedig kétségtelenül igazolják, hogy fejedelmi személy és udvara hatalmi központok többágúak voltak.

Nem egy fejedelmi útvonal volt az országban, hanem több, legalább 15. Győrffy György bizonyította páros helynevekkel Árpád, Kurszán, Szabolcs, Huba, Bogát, Tétény és más fejedelmek lehetséges szállásváltó útjait, ami nem lehetett más mint ezeknek a fejedelmeknek az országa, vagyis az a terület, amit a fejedelem magántulajdonként szolgáltató falvak segítségével az udvari tisztségviselők bírák, táltos, kancellár, bocsár, étékfogók, fővadászok, főlovászok, hadnagyok segítségével ingamozgás szerűen végigjárt. Elfogyasztották a megtermelt feleslegeket, közben vadásztak, a katonákkal hadgyakorlatokat végeztek, bíráskodtak, kijelölték a falvak helyzetét, a tulajdonviszonyokat és megoldották mindazokat a problémákat, amit az élet fölvetett. Nem voltak valószínűleg ebben az időben jelentősebb nagyságú települések, városok, bár a krónikák utalnak arra, hogy Árpád és Bogát, Kurszán és bizonyára mások is ősi római eredetű városok közelében szálltak meg. Kérdéses, ebből mit tudtak használatba venni? Bizonyára a római városok ásatásai, erődök feltárásai e tekintetben is hoznak bizonyítékokat éppúgy mint ahogy Keszthelyen Fenékpusztánál és ahogy megtalálták a avar nép nyomait Aquinumnál Budán, Dunaújvárosban, Győr környékén és másutt. A helynevek környékének topográfiai tudatos vizsgálata, tudatos kutatások kellenének. Tervek nélkül, a véletlenre hagyatkozva e téren nem várható gyökeres fordulat, pedig saját tapasztalataim alapján is állítom, hogy a vezéri helynevek környékének kutatása sok meglepetést tartogat számunkra. Somogyban Fajszt feje-

Cey-Bert R. Gyula (Bangkok)

A honfoglalás kori magyar konyha

Tudunk-e egyáltalán valamit a honfoglalás kori magyar konyháról? Már a kérdés feltevése is abszurdnak tűnik, mert a válasz majdnem mindenki számára egyértelmű, hogy semmit vagy nagyon keveset tudhatunk a honfoglaló őseink konyhájáról és ételleiről.

Írásos emlékeink nem maradtak fenn. A korabeli krónikák és feljegyzések nem beszélnek a konyháról, nem említik meg a magyar étkezési szokásokat. Mindebből egyes kutatók azt a hamis következtetést vonták le, hogy a Kárpátmedencébe érkező "barbár" lovas-nomád magyaroknak csak nagyon primitív konyhája lehetett (sőt néhányan még meg is kérdőjelezték, hogy volt-e egyáltalán sajátos konyhájuk), és ezért úgy tekintették, hogy a magyar konyha valójában a honfoglalás után alakult ki, főleg a bizánci, a német és a szomszédos szláv konyhák hatására.

Tudjuk, hogy egy nemzeti konyha egy nép kultúrájának szimbolikus kifejezője és érzelmi nyelvezete. Egy népnek, amelynek nincs sajátos konyhája, nincs sajátos kultúrája sem.

Nem kell sokat bizonygatnunk, hogy a Kárpátmedencébe érkező magyarságnak sajátos és egyedi kultúrája volt. Ha viszont sajátos és egyedi kultúrája volt, akkor sajátos és egyedi konyhájuk is volt.

Milyen lehetett tehát a honfoglalás kori magyar konyha és össze lehet-e hasonlítani a sokak által fejlettebbnek tartott nyugat-európai konyhákkal?

A kérdésre magyarországon, Közép-Ázsiában, Kelet-Turkesztánban (Ujguriában), Tibetben, Mongóliában és Kínában végzett többrétű régészeti, történelmi és néprajzi kutatások válasza egyértelműen a következő: a honfoglalás kori magyar konyhát nem lehet összehasonlítani a Nyugat-európai konyhákkal, mert konyhafilozófiája teljesen más volt, és gasztronómiai szempontból sokkal magasabb színvonalon állt, mint a korabeli nyugat-európai konyhák.

Ugyanúgy más volt, mint más volt

- a pentatonikus zene és énekvilágunk,
- népmeséink, népművészetünk szín és szimbolikai nyelvezete,
- nemzeti jelképeink, vallásunk, karakterünk, életvitelünk,
- solymászatunk, kézműves iparunk,
- fegyvereink és harcmodorunk.

felhasználása - Kaposszentjakab, Somogyvár, de Segesd (Bogát-Böhönye) esetében is - bizonyítja a közvetlen építészeti kontinuitást, vagyis továbbélést.

A monostor melletti szolgáltató település:

A római építőanyag felhasználásával épített, XII-XVI. századi templomhoz, illetőleg a temetőjéhez, a tőle É-ra, 20-30 m-re lévő lakótelepülés is tartozott. Itt - az 1980. nyarán folytatott feltárásunk során - egy 70x20 m-es területen megtaláltuk a XI-XVI. századi település lakóházainak (gödreinek), kemencéinek, tüzelőhelyeinek, gabonatarló és szemétgödreinek a maradványait.

A közvetlenül a temető széléhez tartozó É-i területén már nagyobb, feltárt formájában 13x9 m-es, átlagosan 1 m vastag téglafalakkal álló, középkori építmény alapjai kerültek elő. Az alatta talált nagyméretű, paticsból és téglából készült eredetileg boltozott kemence tüzelőtere, illetőleg hamus- és szemétgödre jelzi a korábbi építkezési periódust.

A felmenő falu építmény közvetlen közelében egy lemélyített, gödörformában jelentkező, 9x4 m-es, téglala, paticskemencével, illetve tüzelőhellyel rendelkező építmény állhatott. Tőle alig vált el, a hasonló típusú, de jóval nagyobb, 13x7 m-es épület, valamint a 13x6 m-es, földbe mélyített típus.

A földbe mélyített típusok felmenőfalaira a környékükön téglamaradványok utalnak. A 31-29x14-11x7-5 cm-es téglákat - mészhabarcos felhasználásával építették a döngölt agyáglapok fölé. A téglafalakhoz különböző méretű gerendák, cölöpök is tartoztak. A nagyszámú elégett, egykori faszervezet meglétére a vasszegek, a gerenda- és ajtóvasalások utaltak. Az üvegleletek alapján még az ablak (?) üvegezésére is gondolhatunk (?). Ezek a nagyméretű épületek osztottak, kettő, de inkább három osztásúak voltak! Mindenképpen lakoszoba meglétére gondolhatunk az előkerült zöldmázás pohár- és harangalakú kályhaszemek, a kályha tartozékai alapján!

A különböző gödörrendszerekkel körülvett építmények alatt, a korábbi építmények gödrei, tűzhelyei, részben elbontott, leégett maradványai is megfigyelhetők voltak. Ezek a XIII-XVI. századi éremleletekkel keletkezett későbbi házak előtti, a település korábbi, XI-XII. századi időszakra utaltak. Vagyis itt egy huzamosabb ideig megtelepült és feltétlenül a kegyúri templomhoz tartozó település szolgált, jobbagyrétegének lakóhelyei kerültek elő!

A monostorhoz közelebb lévő, de nem földbe mélyített nagyobb téglalapítmény a rangosabbak, talán a barátok lakóhelye lehetett. Míg a továbbiak a szolgálónépek földbe mélyített és inkább többosztású, téglala, patics, gerenda építményei voltak, a hozzájuk tartozó gazdasági épületekkel, tűzhelyekkel. Ezeket különböző időben részben elhagyták, illetve az elpusztultakat újjáépítették. Javarészt azonban átalakították és egészen a XVI. századig, a török pusztításig használták!

ni, mert én azt hiszem hogy én fogom őket tartani, tehát azt akarom
ők is legyenek velem együtt iten, míg én itleszek és ha pedig a Tisztelt
törvény jobban látja, hogy othol maradjanak, akkor Tesek a Tisztelt tör-
vényszéknek arról is gondoskodni, a mivel ők megélhessenek, mert ha
a Tök. Alispán ur meg akadályozza őket, akkor legyenek az ő gondozása
alatt, és én többé egy filért sem küldök nekik, mert azt tartom, aki rendel-
kezik fölötük, az Tarcsa is őket.²⁴

Figyelemre méltó Walter János igali kivándorló Dayton városából
1913-ban írt levele is. Döntését, amely szerint édesanyját is kivándor-
lásra ösztönzi, az alábbiakkal indokolja. "A hazai Dolgoim nem gyü-
mölcöző volt így amerikába óhajjuk Anyánkat is hol ha verejtékkal,
mégis megfizetnek nincsen olyan furfangos ipari bánásmód mi Velem
játódott Szülő földemen..."²⁵

A hang láthatóan szokatlanul kemény és öntudatos. A közigazgatás
nagyhatalmú vezetőinek ez aligha tetszett. Ezt a véleményt tükrözi a
Somogyvármegye 1909. március 27-én "A kivándorlás hatása So-
mogyban" c. cikke is, amelyben Somodor németajkú, Amerikát megjárt
lakosságát tették felelőssé a községben lévő anarchisztikus állapo-
tókért. A sajtó szerint a tengerentúlról hozott új eszmékkel rombolják a
vezetők tekintélyét, a hatósági intézkedéseket nem respektálják, a fő-
szolgabíró, a jegyzőt és a bírót nem tisztelik, "renitens és durva maga-
tartásuk miatt napirenden vannak a büntetések".²⁶ A hatóság minden
intézkedése azonban hatástalan marad. Az igali eljárás főszolgabírája a
fenti esetről jelentést tett az alispánnak, aki azt javasolta, hogy a tör-
vény teljes szigorát alkalmazzák az elégedetlenekkel szemben.

A szakirodalomból ma már közismert, hogy a társadalomnak nem a
legszegényebb elemei vándoroltak ki, mivel ők sem a hajójegyet, sem
pedig a törvény által előírt pénzkvótát nem tudták előteremteni. A kiván-
dorlók többségét azok a mezőgazdasági napszámosok alkották, akik
két-három kataszteri holddal rendelkeztek, akikben még volt vállalkozói
kedv és családjuk érdekében a kockázatot is merték vállalni. Közöttük
csak elvétve akadt egy-két analfabéta, tehát műveltség tekintetében
sem tartoztak a társadalom legelmaradottabbjai közé. Ezek ismeretében
már nem meglepő számunkra, hogy a szokatlan életformához gyorsan
tudtak alkalmazkodni, többségük számára a nagy kaland eredménye-
sen végződött. A levelekből persze az is kiderül, hogy néhányan nem
állták ki a próbatételt, az alkohol rabjává válva útjuk a börtönbe veze-
tett, vagy pedig öngyilkossággal szabadultak meg kínjaiktól. A bányák,
a vaskohók és az ipari üzemek próbára tették a testet és a lelket
egyaránt. Nem lehetett könnyen és látványosan meggazdagodni. A pa-
raszti munkában megedződött, a gyermekkortól robotoló munkások a
bányák és az ipari üzemek munkaritmusához is tudtak alkalmazkodni.
Éppen ezért a magyar munkások keresettek voltak és a gazdasági
válságok éveiben is találtak maguknak munkát. Az összetartás és az
egymásrautaltság érzése is jobban kifejlődött náluk ott kint, mint ideha-
za. A mezőgazdasági munkához szokott napszámos munkások, a
technika vívmányaival megismerkedve sokoldalúbbakká váltak és a
megszerzett ismereteiket hazajövet Magyarországon is hasznosították.

Irodalom

- Barada, M. (1952): Hrvatska dijaspora i avari.é In: Starohrvatska prosvjeta: III. ser., sv. 2,7-14.
- Bartucz L. (1938): A magyar ember. Budapest, 395.
- Borovszky S.(1914): Somogy vármegye. 68,198.
- Erdélyi I. (1982): Az avarság és kelet a régészeti források tükrében. Budapest, 206
- Erdélyi I. (1986): A magyar honfoglalás és előzményei. Budapest, 63.
- Henkey Gy. (1981) A hajósi népesség etnikai embertani vizsgálata. Anthropol. Közl. 25; 39-60.
- Henkey Gy. (1989): Az embertani kép. Palóccok I. (szerk. Bakó F.) Eger, 379-439.
- Henkey Gy. (1990): A magyarság etnikai embertani képe. Kandidátusi értekezés.
- Henkey Gy (1992): A Kárpát-medence népeinek etnikai embertani képe. A MI-ÉSZ-Bratislava kiadásában megjelenés alatt.
- Henkey Gy. (1993): Somogy megyei népességek etnikai embertani képe. A Somogy megyei múzeumok évkönyvében megjelenés alatt.
- Költő L.-Szentpéteri J. (1988): A vörs-papkerti 9-11. századi temető. Konferencia a Kis-Balaton régészeti kutatásáról. Kaposvár, 12-13.
- Lackovits E (1972): A rábapatonaiak eredethagyománya. Arrabona 14;242
- László Gy. (1977): Kovrát kagán fiainak történetéhez. Magyar őstörténeti tanulmányok. 225-230.
- Lipták P. (1958): Awaren und Magyaren im Donau-theiss Zwischenstromgebiet. Acta Arch. Hung. 8; 199-268.
- Natishvilli, A. N.-Abdushelishvili, M. G.(1960): Contributions to the Anthropology of the Georgian People. Peabody Mus. Harvard Univ. Russian Translation Series 1/2; 72-80.
- Nemeskéri J.-Gáspárdy G. (1954): Megjegyzések a magyar őstörténet embertani vonatkozásaihoz. Ann. Hist.-natur. Mus. Nat. Hung. 5;485-526.
- Szűcs J. (1982): A középkori Magyarország népei. História 1982/1;4

Zürichi Magyar Történelmi Egyesület

Házirend

1./ Az elhangzott és írásban közölt dolgozatok kizárólagos tárgya a magyar történelem és a magyar nyelv, valamint a szorosan kapcsolódó témakörök. Különösen hangsúlyozandó, hogy semmiféle politikai, filozófiai vagy vallási közleménynek itt helye nincs.

2./ Az itt elhangzott és/vagy az ide küldött dolgozatok közlési joga kölcsönösen az Egyesület és a szerző tulajdona. Az Egyesület hasznát nem kereső társaság, így közleményeit önköltségi áron, vagy ingyenesen adja át érdeklődőknek. Ugyanez vonatkozik a hangszalagra, filmre és mindegyéb információra.

3./ Az Elnökség kéri a résztvevőket, hogy tárgyilagosságukat őrizzék meg és jóhiszeműen hallgassák végig a legellentmondóbb nyilatkozatokat is, és semmiféle személyi kérdést ne vessenek fel. Az előadókat, a hozzászólókat semmimódon ne zavarják.

4./ Az előadók előadásukat az elnöknek mondják, illetve olvassák. A hallgatóság részéről közbeszólásnak, hangos megjegyzésnek helye nincs. Kérdések írásban feltehetőek, és kiigazítások ugyancsak írásbelileg átadhatók az elnöknek. Az elnök csoportosítja mind a kérdéseket, mind a helyreigazításokat, és a beszélgetés alkalmával felveti.

5./ A vezetés a mindenkori elnök kezében van; megszólítása: Elnök Asszony! - Elnök úr! Az elnök a saját legjobb belátása szerint vezet.

6./ Egyetlen szerelmünk a magyar történelem és a magyar nyelv!

Zürich, 1986. május 16.

Elnökség

